

Travič

Lubošovi, realitnímu makléři, se už delší dobu v realitách nedařilo. Jeho mladší manželka však přivykla životu na vysoké noze a on pomalu začal doplácet na radu, kterou jako zkušený realitní matador dával často k lepšímu: „Vezměte si půjčku, protože to je jediné, co Vám nikdo nikdy nevezme.“

Na prohlídky bytů v nabídce nikdo nevolal. Zatímco jeho manželka měla přes den spoustu práce v zaměstnání jako osobní asistentka konzultanta, Luboš trávil hodně času se svými dvěma malými syny a dvěma malými psy. Při jejich pravidelném krmení dostal nápad, jak svoje finanční problémy vyřeší.

Nejprve zjistil, že na trhu s kojeneckou výživou je nejúspěšnější společností Mlsná myška, a. s. Poté si opatřil šifrovaný telefon v domnění, že se mu podaří utajit identitu a informace o své poloze. Nakoupil také prášky na spaní a pět přesnídávek od Mlsné myšky. Vymyslel plán, podle kterého společnosti zašle jednu přesnídávku s rozmíchaným práškem na spaní a zatelefonuje do sídla společnosti, že chce peníze, jinak do jejich přesnídávek v celé České republice přimíchá prášek na spaní. Pořád ale nevěděl, jak naplánovat předání peněz tak, aby se na něj nepřišlo.

Šel proto za svými nejlepšími přáteli, bývalými kolegy z realitní kanceláře, Petrem a Liborem, jimž svěřil svůj plán. Petr s Liborem mu poradili, ať si nechá peníze poslat na švýcarský bankovní účet, který si založí přes internet a který nebude napsaný na něj.

Přesně tak Luboš učinil, přičemž účet ve Švýcarsku si založil pomocí počítače zakoupeného v Albánii, jenž mu pro tento účel Petr s Liborem opatřili. Luboš poté zaslal z Prahy, kde bydlel, do sídla společnosti Mlsná myška, a. s., v Mladé Boleslavi dobře uzavřenou přesnídávku s rozmíchaným hypnotikem Hypnogen obsahující chemickou látku Zolpidemi tartras v množství (232,78 mg/l) způsobitelném usmrtit kojence, a z parku nedaleko svého domova v Praze 4 zatelefonoval do sídla společnosti, kde sdělil, že kontaminuje všechny jejich přesnídávky v obchodech na území České republiky, nezaplatí-li mu do týdne společnost na jeho účet ve Švýcarsku 250 tisíc EUR. Krátce na to byl policií ČR zadržen.

Otázky

1. Jak právně posoudíte jednání Luboše? Odůvodněte.
2. Jak právně posoudíte jednání Libora? Odůvodněte.
3. Luboš ihned po založení účtu ve Švýcarsku upustil od úmyslu spáchat čin popsany v zadání. Jak právně posoudíte jednání Petra v případě, že Luboš na předcházející schůzce Petrovi a Liborovi, že od společnosti Mlsná myška, a. s., bude vyžadovat zaplacení pouze 100 tisíc EUR? Odůvodněte.

4. Jaký soud může konat řízení ve věci v prvním stupni? Odůvodněte.
5. Rozsudkem civilního soudu byla společnosti Mlsná myška, a. s., přiznána náhrada škody. Společnost však nebyla s tímto rozhodnutím spokojena a podala návrh na náhradu škody ve větší výši v hlavním líčení, a to před zahájením dokazování. Jak bude trestní soud prvního stupně postupovat? Odůvodněte.
6. Odsuzující rozsudek prvostupňového soudu byl obžalovanému Lubošovi doručen v pondělí 20. dubna 2020 a jeho obhájci ve čtvrtek dne 23. dubna 2020. Určete datum, do kterého mohl sám obžalovaný podat proti takovému rozsudku odvolání? Odůvodněte.
7. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal odvolání pouze obžalovaný. Ten vzal své řádně a včas podané odvolání zpět poté, co předseda senátu soudu prvního stupně předložil spisy odvolacímu soudu. Jaký bude další postup odvolacího soudu? Odůvodněte.

Pokyn pro řešení: 1 EUR počítejte v kurzu 26 Kč.

Poznámka:

1. *U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).*
2. *Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).*
3. *Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. je třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).*

Travič – řešení

1. Luboš se dopustil pokusu zvlášť závažného zločinu vydírání podle § 21 odst. 1, § 175 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. c) tr. zák.

Trestného činu vydírání podle § 175 tr. zák. se dopustí ten, kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl. Luboš v daném případě přímo (osobně) hrozil otrávením všech přesnídávek společnosti Mlsná myška, a. s., tedy hrozil způsobením tzv. jiné těžké újmy.

Vzhledem k tomu, že již učinil pohrůžku, kterou nutil k vydání peněz, tj. nutil společnost Mlsná myška, a.s., aby konala (zaplatila peníze), naplnil znaky základní skutkové podstaty vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zák. I když poškozená nevykoná to, co na něm pachatel vynucuje, je čin tímto vynucováním dokonán (srov. č. 1/1980 Sb. rozh. tr.).

Svým jednáním se snažil získat 250 tis. EUR (dle kurzu 26 Kč za 1 euro jde o částku ve výši 6.500.000,- Kč), tedy chtěl svým činem způsobit škodu velkého rozsahu podle § 175 odst. 3 písm. c) tr. zák. (srov. § 138 odst. 1 tr. zák.), což se mu však nepodařilo. Jednal tedy v přímém úmyslu [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zák.] takovou škodu způsobit a jeho jednání bezprostředně směřovalo k dokonání kvalifikované skutkové podstaty trestného činu vydírání podle § 175 odst. 3 písm. c) tr. zák. K tomu nedošlo, neboť byl krátce po učiněné pohrůžce policií zadržen (pokus trestného činu podle § 21 odst. 1 tr. zák.).

Trestného činu se navíc dopustil se dvěma osobami ve smyslu § 175 odst. 2 písm. b) tr. zák., neboť mu pomáhali Libor a Petr, kteří byli nejen pomocníky psychickými, ale rovněž pomocníky materiálními (viz odpověď na ot. č. 2).

Zasaženým objektem trestného činu vydírání (chráněným zájmem) je svobodné rozhodování člověka.

Za trestný čin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. c) tr. zák. je možno uložit trest odnětí svobody na pět až dvanáct let. Jedná se proto o zvlášť závažný zločin (srov. § 14 odst. 3 tr. zák.).

Pozn. Nejednalo se o trestný čin dílem dokonáný a dílem nedokonáný, neboť nešlo o pokračování v trestném činu a (kvalifikovaná) skutková podstata trestného činu vydírání podle § 175 odst. 3 písm. c) tr. zák. dokonána nebyla, neboť následek podle § 175 odst. 3 písm. c) tr. zák. nenastal.

2. Libor se dopustil účastenství ve formě pomoci ke zvlášť závažnému zločinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. c), § 175 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. c) tr. zák.

Libor byl pomocníkem k trestnému činu Luboše, přičemž jeho představa jako účastníka se zcela shodovala s představou Luboše jako hlavního pachatele, neboť Luboš jej a Petra pravdivě seznámil se svým plánem. Libor bude odpovědný podle stejné trestní sazby jako Luboš (§ 24 odst. 2 tr. zák.).

Podmínky akcesority byly splněny, neboť Luboš byl za svůj čin zcela trestně odpovědný (kvalitativní akcesorita) a jeho čin dospěl do stadia pokusu (kvantitativní akcesorita).

Libor svým jednáním v přímém úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) umožnil Lubošovi spáchání trestného činu, a to opatřením počítače (fyzická pomoc v podobě opatření prostředků) a radou zřídit účet ve Švýcarsku (psychická pomoc) podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Libor jednal společně s Petrem (tj. věděl, že se na spáchání trestného činu podílí další dvě osoby) a je mu přiřitatelná i zvlášť přitěžující okolnost ve smyslu § 175 odst. 2 písm. b) tr. zák. [§ 17 písm. b) tr. zák.].

Nemohlo se jednat o návod k trestnému činu podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zák., neboť Luboš jako hlavní pachatel byl již v době jednání Libora a Petra rozhodnut spáchat trestný čin. Pomoc byla poskytnuta před ukončením jednání hlavního pachatele a nemohlo se proto jednat o žádný z typických trestných činů navazujících (např. nadržování podle § 366 tr. zák.).

3. Petr se nedopustil trestného činu.

Petr se dopustil stejného jednání jako Libor. Společně s ním pomáhal Lubošovi při přípravě jeho trestného činu (srov. výše odpověď na ot. č. 2). Materiálně šlo tedy o pomoc k trestnému činu. Vzhledem k tomu, že podle zadání této otázky nedošlo ke spáchání trestného činu ze strany Luboše, ani k jeho pokusu, není splněna podmínka akcesority ve smyslu § 24 odst. 1 tr. zák. Luboš totiž upustil od dalšího jednání vedoucího ke spáchání trestného činu ještě předtím, než se jeho čin dostal do stadia pokusu ve smyslu § 21 tr. zák.

Petrovo jednání by tak bylo možné postihnout jenom jako přípravu k trestnému činu, která je však trestná pouze u zvlášť závažných zločinů, u nichž to stanoví zákon (viz § 20 odst. 1 tr. zák.). Pokud je trestný čin vydírání zvlášť závažným zločinem, je jeho příprava trestná (viz § 175 odst. 5 tr. zák.). Jednání Luboše popsané v zadání této otázky však nebylo zvlášť závažným zločinem (resp. jeho pokusem), neboť zamýšlel způsobit škodu pouze 100 tis. EUR

(dle kurzu 26 Kč za 1 euro jde o částku ve výši 2.600.000,- Kč), tedy způsobit značnou škodu podle § 175 odst. 2 písm. d) tr. zák. (srov. § 138 odst. 1 tr. zák.).

Za trestný čin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. b), d) tr. zák. je možno uložit trest odnětí svobody na dvě léta až osm let, nejde proto o zvlášť závažný zločin (srov. § 14 odst. 3 tr. zák.). Petr tedy není trestně odpovědný.

4. Řízení v prvním stupni může podle § 17 odst. 1 a § 18 odst. 1 tr. řádu konat Krajský soud v Praze a Městský soud v Praze.

Věcně příslušným soudem je krajský soud, který v prvním stupni koná řízení o trestných činech, pokud za ně zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně pět let (§ 17 odst. 1 tr. řádu). Za zvlášť závažný zločin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. c) tr. zák. lze uložit trest odnětí svobody na pět až dvanáct let.

Místní příslušnost je primárně určována místem spáchání trestného činu (srov. § 18 tr. řádu). V případě vyhrožování telefonem jsou místem činu obě místa, odkud i kam bylo voláno (viz č. 31/1988 Sb. rozh. tr. nebo Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. Praha: Leges, 2019, 7. vydání, str. 596). Řízení v prvním stupni tak může konat Krajský soud v Praze (podle místa, kam bylo voláno) nebo Městský soud v Praze (podle místa, odkud bylo voláno).

Vzhledem k tomu, že je dána příslušnost dvou krajských soudů, bude záležet na tom, u jakého z nich podá státní zástupce obžalobu (srov. § 22 tr. řádu).

5. Soud prvního stupně poškozeného podle 46 tr. řádu poučí, že návrh na náhradu škody nelze podat, bylo-li již o nároku rozhodnuto v občanskoprávním řízení. Pokud poškozený na svém návrhu i přes to setrvává, vysloví soud prvního stupně usnesením podle § 206 odst. 3, 4 tr. řádu, že tato osoba nemůže ve smyslu § 44 odst. 3 v trestním řízení uplatňovat nárok na náhradu škody.

Ačkoli společnost Mlsná myška, a. s. je stále osobou poškozenou ve smyslu ustanovení § 43 odst. 1 tr. řádu, nemůže podat návrh na náhradu škody v trestním řízení, neboť o jejím nároku bylo již rozhodnuto v občanskoprávním řízení (§ 44 odst. 3 tr. řádu). Nic by na tom nezměnila ani skutečnost, že by rozhodnutí civilního soudu dosud nenabývalo právní moci. Pokud soud po přednesení obžaloby zjistí, že již bylo vydáno rozhodnutí o nároku na náhradu škody,

rozhodne podle § 206 odst. 3, 4 tr. řádu, že poškozený již takový nárok nemůže uplatňovat (srov. č. 18/2004 Sb. rozh. tr.).

Soud prvního stupně má v takovém případě ve smyslu ustanovení § 46 tr. řádu povinnost poškozenou poučit (srov. Jelínek, J. a kol. Trestní právo procesní. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, str. 269). Poučit poškozeného v takové situaci je správné jednak s ohledem na zásadu rychlosti ve smyslu § 2 odst. 4 tr. řádu, jednak s ohledem na zásadu zajištění práv poškozené ve smyslu § 2 odst. 15 tr. řádu.

6. Obžalovaný Luboš mohl podat odvolání do 4. května 2020.

Lhůta pro podání odvolání je osmidenní a začíná běžet dnem následujícím po doručení opisu rozsudku (§ 60 odst. 1, § 248 odst. 1 tr. řádu). V případě, že se rozsudek doručuje obžalovanému i jeho obhájci, běží lhůta od toho doručení, které bylo provedeno později (§ 248 odst. 2 tr. řádu). V posuzovaném případě je tedy rozhodující doručení provedené dne 23. dubna 2020. Vzhledem k tomu, že konec lhůty připadl na 1. května (svátek práce), pokládá se za poslední den lhůty nejbližší pracovní den (§ 60 odst. 3 tr. řádu), tj. pondělí 4. května 2020.

7. Předseda senátu odvolacího soudu vydá podle § 250 odst. 4 tr. řádu usnesení o vzetí zpětvzetí odvolání na vědomí.

Vzhledem k tomu, že věc byla již předložena odvolacímu soudu, bude rozhodovat jeho předseda senátu, nikoli předseda senátu soudu prvního stupně, který by rozhodoval v případě, že by věc dosud odvolacímu soudu předložena nebyla. Překážkou tohoto postupu nemůže být skutečnost, že mohou vzniknout pochybnosti o správnosti rozsudku (č. 49/1987 Sb. rozh. tr.). Rozhodnutí, kterým předseda senátu odvolacího soudu vezme zpětvzetí odvolání na vědomí má deklaratorní povahu, takže pro nabytí právní moci rozsudku je rozhodný okamžik, kdy prohlášení o zpětvzetí dojde soudu (viz Jelínek, J. a kol. Trestní právo procesní. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, str. 633).